

Nr 520

Av herr Rimmerfors m. fl., om provisoriska vårdplatser vid allmänna vårdanstalter för alkoholmissbrukare.

(Lika lydande med motion nr 411 i Första kammaren)

För närvarande finns 2 113 vårdplatser vid allmänna vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Vissa av dessa platser är provisoriska.

Utvecklingen inom berörda vårdsektor karakteriseras av växande behov av vårdplatser och av kvalitativt förbättrade resurser för omhändertagande av vårdbehövande med grava alkoholskador. Den alltför knappa tillgången på vårdplatser vid allmänna anstalter för angivna slag av klientel måste, särskilt under vinterhalvåret, anses vara synnerligen besvärande trots de förbättringar, som skett genom upprustning av den öppna nykterhetsvården och tillkomsten av nya enskilda vårdanstalter. Utvecklingen i sistnämnda båda hänseenden är i och för sig mycket tillfredsställande. Läget, vad gäller ett stort antal alkoholmissbrukare, som är svårt skadade och i trängande behov av anstaltsvård, är dock f. n. sådant, att de inte kan beredas plats vid för ändamålet lämpligt utrustade, allmänna nykterhetsvårdsanstalter. Detta leder till att man inom den öppna nykterhetsvården i betydligt vidgad utsträckning måste ta till föga rationella provisoriska vårdåtgärder för sådana alkoholskadade, som av sociala skyddsskäl tveklöst är i behov av institutionell vård.

Belastningen på de allmänna vårdanstalterna för alkoholmissbrukare kan också väntas öka som en följd av påföljden »överlämnande till särskild vård» enligt den nya brottsbalken. Sådan vård kan också vara nykterhetsvård, bl. a. anstaltsvård. Åt samma håll — ehuru något längre fram — torde efter hand även verka de pågående övervägandena av frågan om avkriminalisering av gatufylleriet och en mera vårdmässig reaktionsform avseende akut berusade, som måst omhändertagas av polisen.

Under budgetåret 1965/66 kommer platsantalet vid den statliga nykterhetsvårdsanstalten Svartsjö att minska med 26 i och med vissa byggnadstekniska förändringar. Därtill lägger två erkända anstalter med tillsammans 75 platser ned sin verksamhet om ett år. Platsbortfallet under instundande budgetår kommer sålunda att uppgå till minst 100 vårdplatser. Detta måste med hänsyn till vad nyss sagts komma att medföra allvarliga konsekvenser för nykterhetsvården, därest ej anordnande snarast påbörjas av ersättningsplatser med därtill knutna effektiva vårdresurser.

Platstillgången kan emellertid komma att ytterligare försämrans — och för-

sämras med all säkerhet inom några få år — därigenom att huvudmännen för vissa erkända nykterhetsvårdsanstalter med tillsammans 240 platser önskar förvandla ifrågavarande anstalter till enskilda sådana. En dylik ändring ter sig i och för sig önskvärd bl. a. med hänsyn till efterfrågan på vårdplatser av sist åsyftade typ, men den skulle leda till en närmast ohållbar situation vad gäller möjligheterna att omhändertaga personer, som på grund av vårdbehovets art måste vårdas vid allmänna anstalter.

På grund av sitt geografiska läge måste åtskilliga erkända vårdanstalter tämligen snart avveckla sin verksamhet. Där befintlig jordbruksdrift kan inte upprätthållas utan mycket stora kostnader för staten, vartill kommer att jordbruken terapeutiskt sett numera ger dålig sysselsättning åt de vårdade. En utbyggnad av dessa anstalters verkstadsdrift är ej försvarbar med hänsyn till alltför långa transportvägar, som försvårar och fördyrar produktionen, samt till omöjligheten av att kunna erhålla lämpliga arbetsledare i denna drift. Svårigheter föreligger också att kunna anställa kvalificerad vårdpersonal, enär avstånden till tätorterna med dess serviceanordningar är alltför långa. Till detta kommer det allvarliga förhållandet att möjligheterna att anlita psykiatrisk expertis, psykolog eller allmän läkarmedverkan är starkt begränsade vid de här berörda anstalterna.

Under punkten C 20 i bilaga 7 till årets statsverksproposition (socialdepartementet) har departementschefen förordat, att endast omkring 25 platser skall nyanordnas under budgetåret 1965/66 för att motverka den beräknade minskningen av antalet vårdplatser vid erkända anstalter. Departementschefen anser, att behovet av vårdplatser totalt bör bli tillgodosett med den fortgående ökning av platsantalet vid de enskilda anstalterna, som kan förväntas, även för det fall tillkomsten av dessa platser inte skulle motsvara bortfallet. Mot bakgrunden av de i det föregående beskrivna förhållandena framstår det för oss såsom nödvändigt, att förberedelser för anordnande av flera platser vid de allmänna anstalterna än vad som avses i propositionen påbörjas snarast möjligt. En utökning med ett 75-tal vårdplatser såsom ersättning för det bortfall, som inträffar redan under det närmaste året, synes enligt vår mening vara ett minimum. Dessa platser bör lämpligen vara av mera provisorisk karaktär eftersom de allmänna utvecklingstendenserna inom detta vårdområde är relativt osäkra. Särskilt är behovet av ökade resurser för att omhänderta det stegrade antalet *svårt* skadade alkoholmissbrukare trängande, varför ersättningsplatserna i första hand bör ta sikte på detta klientel. Samtidigt måste beaktas det ytterst önskvärda i att öka antalet vårdplatser inom den enskilda anstaltssektorn genom att tillmötesgå vissa huvudmäns planer på att omvandla deras anstalter från erkända till enskilda sådana och därigenom förstärka tendensen under senare år till användning av frivillig anstaltsvård.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla

om skyndsamma planeringsåtgärder för anordnande av ett 75-tal provisoriska vårdplatser som ersättning för det bortfall av vårdplatser, som inom den närmaste tiden väntas inträffa vid allmänna vårdanstalter för alkoholmissbrukare, samt

att förslag i ämnet på grundval av dessa åtgärder snarast möjligt förelägges riksdagen.

Stockholm den 26 januari 1965

Einar Rimmerfors

Daniel Wiklund

Robert Johansson

i Dockered

Carl Eric Hedin

Olaus Nyberg

Sven Antby

Arvid Eskel

Nancy Eriksson